

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การแต่งตั้งคณาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์
ในสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เปิดสอนและให้ปริญญา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๐๙.๖(๑.๗)/๑๔๓๖๙ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยรองศาสตราจารย์ เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ สังกัดโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้เสนอขอกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้มีมติอนุมัติกำหนดตำแหน่งรองศาสตราจารย์ เรืองวิทย์ฯ ให้ดำรงตำแหน่ง ศาสตราจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ และให้เสนอคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

คณะกรรมการเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการพลเรือนในสถาบัน อุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ทำหน้าที่แทน ก.พ.อ. ได้พิจารณาถ้อยแถลงของคณาจารย์และผลงานทางวิชาการของรองศาสตราจารย์ เรืองวิทย์ฯ ผู้เสนอขอ กำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ก่อนนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ตามหลักเกณฑ์ของประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง วิธีการพิจารณาถ้อยแถลงของคณาจารย์และผลงานทางวิชาการ ของผู้เสนอขอตำแหน่งศาสตราจารย์ก่อนนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง แล้ว เห็นว่า จากเกณฑ์ในการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕.๓.๒ ความว่า “ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำ วิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา และมีความเชี่ยวชาญในการสอน โดยผ่าน การประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในข้อบังคับของสภาสถาบัน” ข้อเท็จจริงปรากฏว่า รองศาสตราจารย์ เรืองวิทย์ฯ เสนอขอตำแหน่ง ศาสตราจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยไม่ได้เปิดการเรียนการสอน และให้ปริญญา แต่ได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์และให้ปริญญา ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในกรณีนี้มหาวิทยาลัยได้ชี้แจงว่า มีเนื้อหาในรายวิชาของสาขาวิชา รัฐศาสตร์รวมอยู่ในหลักสูตรดังกล่าวด้วย ประกอบกับผลงานที่ใช้ในการเสนอขอตำแหน่ง ศาสตราจารย์ได้แก่หนังสือเรื่อง “นโยบายสาธารณะ” และ “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” เป็นหนังสือที่ใช้ ในการเรียนการสอนได้ทั้งสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาคำชี้แจงของมหาวิทยาลัยแล้ว มีความเห็นเป็นสองแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นว่า เดิมสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ไม่ได้จำแนกเป็นอิสระจากกัน ภายหลังจึงมีการจำแนกออกเป็นสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนี้มีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์นั้น ได้มีรายวิชาในกลุ่มสาขาวิชารัฐศาสตร์รวมอยู่ในหลักสูตรดังกล่าวด้วย และรองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ ก็ได้รับมอบหมายตามภาระงานสอนเป็นรายวิชาในกลุ่มสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่รวมอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กรณีดังกล่าวจึงสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ปรากฏตามเรื่องเสร็จที่ ๖๐๑/๒๕๔๔ ซึ่งได้ให้ความเห็นในข้อกฎหมายกรณีการกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษในสาขาวิชากฎหมายธุรกิจที่ผู้ขอได้ทำการสอนในคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่า สาขาวิชาแต่ละสาขามีได้ประกอบขึ้นด้วยวิชาใดวิชาหนึ่งแต่เพียงวิชาเดียวโดยลำพัง หากแต่ต้องมีวิชาหลักหลายวิชาประกอบเข้าด้วยกันเป็นสาขาวิชา ดังนั้น หากเป็นการให้ปริญญาต้องเป็นสาขาวิชาที่มีการสอนจริง ๆ แต่ถ้าเป็นการเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ถึงแม้ว่าไม่ใช่สาขาวิชาที่มีการให้ปริญญาแต่มีการสอนในวิชาที่ประกอบเข้าด้วยกันเป็นสาขาวิชาที่ให้ปริญญานั้น ก็สามารถเสนอขอกำหนดตำแหน่งสาขาวิชาที่มีวิชาสอนได้ กรณีจึงเห็นว่า รองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ สามารถขอตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชา รัฐศาสตร์ ซึ่งมีกลุ่มวิชาที่สอนในหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้

แนวทางที่ ๒ เห็นว่า ตำราและงานวิจัยที่รองศาสตราจารย์เรืองวิทย์ฯ เสนอเพื่อกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ส่วนใหญ่เป็นผลงานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งการขอตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาใด ควรจะเป็นสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ เปิดให้มีการเรียนการสอนและให้ปริญญา

คณะกรรมการฯ เห็นว่า เนื่องจากกรณีนี้คณะกรรมการฯ มีความเห็นที่แตกต่างกัน ประกอบกับเป็นเรื่องที่อาจกระทบสิทธิของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาได้ อีกทั้งอาจมีผลผูกพันต่อไปในอนาคตกับสถาบันอุดมศึกษา จึงเห็นควรหารือต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในการตีความคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” กรณีกำหนดเป็นสาขาวิชาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการว่า สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการในสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เปิดสอนและให้ปริญญา แต่ผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการมีภาระงานสอนและผลงานทางวิชาการในวิชาที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสาขาวิชาอื่นที่มีการให้ปริญญานั้น จะกระทำหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง แล้ว เห็นว่า ข้อหารือดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถแต่งตั้งคณาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสาขาวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนและให้ปริญญาได้หรือไม่ ในกรณีนี้ ตามมาตรา ๕๑ วรรคสาม^๑ แห่งพระราชบัญญัติ

^๑มาตรา ๕๑ คณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

- (๑) ศาสตราจารย์
- (๒) รองศาสตราจารย์
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๔) อาจารย์

ศาสตราจารย์นั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติเรื่องคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอน คณาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมาตรา ๑๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ ก.พ.อ. กำหนด และข้อ ๕.๓.๒^๓ แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ พิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้การแต่งตั้งคณาจารย์ประจำดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ต้องมีชั่วโมงสอน ประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา โดยไม่ได้กำหนดเงื่อนไขให้ สถาบันอุดมศึกษาต้องแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เฉพาะในสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ให้ปริญญาไว้แต่อย่างใด นอกจากเงื่อนไขทางกฎหมายดังกล่าวแล้ว วัตถุประสงค์ของการกำหนด ให้คณาจารย์ประจำดำรงตำแหน่งทางวิชาการในตำแหน่งใด เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจากความรู้ ความเชี่ยวชาญของบุคคลนั้น ๆ ในวิชาที่มีการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นสำคัญ ไม่เกี่ยวกับการที่สถาบันอุดมศึกษาจะให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใด

ดังนั้น ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจะมีได้มีการให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ แต่มีการสอนและให้ปริญญาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และรองศาสตราจารย์เรื่องวิทย์ฯ ได้รับมอบหมายให้สอนประจำในวิชารัฐศาสตร์ซึ่งเป็นรายวิชาที่กำหนดอยู่ในหลักสูตรของสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ กรณีนี้จึงถือได้ว่า รองศาสตราจารย์เรื่องวิทย์ฯ มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใด ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๕.๓.๒^๔ แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่องดังกล่าวแล้ว

^๒มาตรา ๑๘ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย ได้แก่

- (๑) ศาสตราจารย์
- (๒) รองศาสตราจารย์
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๔) อาจารย์
- (๕) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งวิชาการตาม (ก) (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ข้อ ๕ การแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการโดยวิธีปกติให้ดำเนินการดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

๕.๓ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์

ฯลฯ

ฯลฯ

๕.๓.๒ ผลการสอน มีชั่วโมงสอนประจำวิชาหนึ่งวิชาใดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของ สถาบันอุดมศึกษา และมีความเชี่ยวชาญในการสอน โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่ง ทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

ส่วนกรณีที่คณะอนุกรรมการฯ อ้างความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ที่เคยให้ไว้ในเรื่องเสรีที่ ๖๐๑/๒๕๔๔^๕ นั้น เห็นว่า ความเห็นดังกล่าวเป็นการพิจารณาคำว่า “สาขาวิชาที่มีการสอนในสถาบัน” ซึ่งเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลในตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ตามที่ ก.พ.อ. ประกาศกำหนด แต่ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในกฎหมายว่าด้วยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ กรณีจึงแตกต่างกับข้อหานี้

(นายอัชพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๕

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หลักเกณฑ์การเสนอแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ ตามพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๐๙๗๓ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี